

hranil, ti shida vtegne strohneti in tvoje délo je saftonj.

Zhe imash zherve, de belo shido predejo, deni jih posebej; taki kokoni so drajšhi, pa manj shide dajo.

En kokon imá okoli 900 — 1200 zhevljev dolgo shidano nit, in 200 — 500 kokonov gre na 1 funt, in 10 — 12 funtov kokonov dajo 1 funt shide, ki se po 8 — 10 goldinarjev prodá. Takó 20.000 zhervov bo dalo okoli 60 funtov kokonov, ali 6 — 10 funtov shide, in vezh ko 60 goldinarjev, zhe v vřim tako ravnash, kakor si dosdej flifhal, in zherve 30 dní skerbno pafesh in jih zhedno imash.

Is tega se vidi, de bi ljudje, kmetje, veliko denarjev dobili, zhe bi hoteli tega tako lahkiga perdelka lotiti se, in veliko jih je, ki bi lahko ne le 20.000 ampak vezh od 100.000 zhervov prerediti, zhe bi hoteli dořti murv nasaditi. Poglej tudi te novize stran 24 per napifu: „Unaj ne povésti.“

(Dalje sledí.)

Kako gre ternov plot saditi, in rediti ga?

(Na dalje s perlognim listam.)

Ker řem ter tje ljudje she niso popolnoma pre-
vishani *), de je sa kmetije korisniřhi, shivino v řhtali rediti, kakor jo na pašho goniti, je tréba tadaj vfajen shiv plot pred pašho shivino obvarvati, fizer bi bilo persadevanje saftonj in potrořhki bi bili savérsheni. Shivi plot mora biti s drugim suhim plotam sastavljen, ki je s léřhovjem ali s verbjem opleđen; tode suh plot morash, popred, kot shiviga saditi sazhesesh, tri zhevlje prozh od shiviga postaviti, de mu senze ne dela, de delovez sadořti prostora ima shivimu plotu řrezhi; varvavni plot mora toliko visok biti, de shivina zhes-nj mladiga sadila objedati nemore. Do pet — řhest lét mora shiv plot tako savarvan biti. Kadar nasajen plot 5 zhevljev visok srařte, se mora po řtranéh perřtrizhi, in mu ne puřtiti debelje se srediti, kot pol zhevlja; taki plot je mozhan, kot sid; nar hujřhi mras mu vezh ne řhkodje.

Ako bi ne bilo sadivniga ternja dobiti, se morajo vřadike pa is ternoviga semena srediti. Seme se nabére pod ternovim plotam, ki je okoli 8 — 10 lét řtar. V jesen řej séme na zhiřto, pol zhevlja globoko prikopano lého doma v vértu. řej ga v verřte, po pol zhevlja řakřebe řhiroke, ali pa na řploh tako, de vřako řémensko sernize po 6 □ pavzov prošóra dobi.

řejano seme se mora s lopato ali s kakřhno shaganzo dobro potoptati; potem pa po verhu řetve drobniga gnoja na tanjko savoljo tega potrořiti, de se semlja prevezh ne pošufhi.

Koj řpomlad, kadar se semlja odtézhe, po-

*) 0, de bi le řkoraj bili!

tréři tanjke řkosi fito preřijane perřti řirtelz do pol pavza na debelo po lehi; med letam ořejano lého zhiřto plévi; she le drugo řpomlad ternovo séme pošene in obseleni. Mlade, raftljike puřti dve leti rafti, leho od plevela zhiřto derřhi, glej de řadu trava ne prerarřte, in ne sadufhi. Kadar so ternove řhibinze, kakor perřt na roki debéle, so perpravne sa preřajati.

Opravila v pervim letu.

(Glej na perlógi podobu 1. kakor je v řpomladi; — podobu 2. kakor v jefeni.)

V pervim létu ni treba nizh drusiga, kakor řad zhiřto opléti, in s dvojno-roglato kopázho okopáti ga; v suhótnim polétju pa mlado řadilo vezhkrat řhkropiti. Te le so opravila sa vřako léto:

Opravila v drugim létu.

(Na perlógi vidifh plótovo podobu 3. kakor je pred pervo obréřso, podobu 4. kakor je po řési; podobu 5. kakor řhna je okoli kréřa; podobu 6. po kréřu; in podobu 7. kakor je v jefeni téga léta.)

řpomlad, préden berřt pogánja, ali tudi v popreřřhni jefeni po Listopádu perřréřhi, ali odřháčaj vse řadike prékařto, od pol drugiga — do dvéh pavzov od semlje visoko, tako fizer, de dva popka na řtébli ořtáneta; istrébi jim vse mladike, ki bi bile v pervim letu pognále; ne puřhaj ga od dveh pavzov dalřřhiga řtebla is semlje, zhe ravno nobéniga popka, ali ozhéřa na njemu vezh ni. Kjer odřhagujesh, morash řesí s ojřtrim nořham glatko perzhelíti, (kakor 4. podobu řakře.) Sdaj, ko so vřadike v drugizh podrésane, — tode ne viřhji, kot dva pavza od semlje — in ko so se she mozhnejši řakoreninile, bojo mozhnó vejnate mladike řagnále. Ko bi se nektére vřadike ne priřele, jih koj poruj, in druge zhverřte nameřti. Take na novo pošajene řtébla morash ravno tako podrésati in obdelováti, kakor une per pervim vfajénju. V tem létu morash vřadifhe nekterikrat prekopati, in enkrat plitvo okopáti, řkosi in řkosi pa plevéla ga zhiřtiti.

Kadar mosig řařtavati sazhesesh, to je koj po kréřu, preglej vřako řadiko pošébej, puřti vřaki řadiki dve nar lepřhi in nar ravnifhi mladike, druge pa, zhe so jih naredile, per řtébli glatko istrébi. Glej, de bořh is med nar lepřhizh in ravnizh véj, le take odbral, ktere niso na řtran, ampak na ravnóřt řaplótovo verřtjo řagnále; řakaj na tem obřtoji lepóta in terdnóřt plótá, de so mladike is perviga lepo sverřténe; řatorej morash vse poštránřke in nepotrébne řhibinze odřesati, ko bi bile she tako ravne in lépe, vřakimu deblu pa le po dvoje puřti ne vezh. Ko bi bila na kakim deblu le ena mladika řrařtla, odréřhi she to glatko do dvéh ali treh ozhéř; is téh bote perhodnizh gotovo dve mladike pognále.

(Konez sledí.)

Franz Hladnik.

Ljubljankiga museuma je pred nekimi tedni darilo dotéklo, ktero je gotovo vřim domorodzam prav drago.

To darilo je obrastvo nashiga flaviga rojaka gosfoda F. Hladnika, vredno isflusheniga z. k. vódiya latinških fhol, ki ga je vmetna gospa Amálija shlahтна Hermanstalova tako vshivo srfala, de ga bo vřak snanez na perve ozhi sposnal. In tako imamo podóbo mosha, od ktériga je teshko rasfoditi, zhe ga bolj ljubimo ali bolj zhařtimo. řhe zhes dolgo dolgo lét bo vefeli Krajnez vřakimu perpovedval, kteri bo museum obifkal, rekozh: To le je nash gosfod Hladnik! —

Kakor nam je is pravih uřt snano, řo Hladnik ovi prijatli in snanzi dolgo zhařa nagovarjali ga, preden jim je dovoljil, obrasovati ře; sakaj njemu, kterimu je bil zeli saklad řelifř odgernjen, je bila od njega dni le vijoliza nar bolj ljubesniva zvetliza; smiraj ře je namrezh s veliko rasfodnořtjo vedel, in floviti ga ni mikalo nikdar.

Ravno sato nam tudi ni mogozhe, tukaj nashim bravzam od njega kaj doverřheniga v roke podati, ampak le pořameřne pergodke povedati, ktére bo gotovo vřaki rad bral, pořébnno pa tudi sato, ki jih je prav veliko nashih bravzov tudi Hladnikovih uzhenzov bilo.

Rojen v Idriji 29. řufřza 1773, je bogoflovje v Ljubljani konzhal, in v létu 1796 sa mařhnika pořvezhovan bil. Od léta 1796 — 1814 je bil uzhenik némřhkih, latinških pa tud filosofřkih fhol v Ljubljani; per vřih teh flushbah ře je prav vmetno obnařhal. Zelih 26 lét je bil vódiya latinških fhol. Velikih uzhenořti ři je v mnogih ukih nabral in sadobil, zhařar je le en glaf tiřtih, ki řo bili njegovi tovarřhi in pogořtama krog njega. Med vřimi uzhenořmi mu je pa vender řelifřarřtvo (botanika) bilo ljuboflovje; nar bolj ga je obrařtal in zhiřlal, h kterimu ře je od léta 1800 is zele mozhi obernil in s pořébnim vefeljem podal. Obhodil jih je vezhidel vse kraje, grizhe, hribe in doline, in prav veliko ři je persadeval posnati jih řelifřa, ki na Krajnřkim rařtejo. Po velikim persadevanju ře mu ni famo namerilo, mnoshizo řelifř snajđiti, od ktérih ni bilo pred njim snano nikomur, de per nař rařtejo; ampak je tudi druge rasodél, ki jih ni pred njim nihzhe posnal.

Po njegovu fkerbi in persadevanju ře je řelifřarřki vert perzhel, v kteriga je vezhidel vřih plemenov řelifř safadil, ki na Krajnřkim klijejo, ako ravno takrat zeli plořkomer verta ni vezh meril ko 1352 □ řeshnov. *) Hladnik je bil od léta 1810 — 1834 nar fkerbnejši varh tega verta, ki řhe dolgo zhařa tudi v ptujih deshelah flovi, in gotovo saflushi de bi ga njegov nařlednik gosf. z. k. uzhenih Dr. Biatzovřki in z. k. botaniřhki vertnar gosf. A. Flajřhman tudi sa naprej s tako ljubesnijo ofkerbovala, kakor do sdaj.

V temu vertu je Hladnik veliko lét is gole ljubezni do uzhenořti bres vřiga plazhila řelifřarřtvo uzhil, in veliko uzhenzov svuril, kteri flovijo

*) Zeli plořkomer botaniřhkiego verta je potem, ko mu je lanřsko létu z. k. kmetiřka drushba verli delesh od 662 □ řeshnov rasprořtiti ga odřtopila, řadaj 1 oral in 414 □ řeshnov velik. Od 1824. do lanřkigo léta je méril pa le 1352 □ řeshnov, ne pa, kakor je gosf. H. Frajer v nekemu ptujim zhařopifu piřal le nekih 60 □ řeshnov. — Řeř prav slořmo ře savseli, ki řmo to smoto v zhařopifu »Flora oder Regensburger botanische Zeitung«, leta 1829, v pervimu svesku na 11. řrani brali. Kaj řo ři nek le ptujzi miřliti mogli, ki řo brali, de Ljubljanzhani kořzhik řvetá, ki je le okoli 60 □ řeshnov velik, »botaniřhki vert« imenujejo! Zhe je ta raslaga pa morebiti le pogreřhik pri natifu, bi ga bil imel gosf. Frajer, pred ko je bilo mogozhe, popraviti, zhařar pa nevémo, de bi bil řloril.

ne famo v domazhiji, temuzh tudi v ptujih deshelah. Viřoko zhařten je bil od nar imenitniřhkih botanikarjev v domazhi in ptuji desheli, s kterimi je vřefkosi piřmene opravke in rasumne pogovore imel, in kteri řo ga tako v zhařti imeli, de řo po njegovimu iménu nekaj řelifř kerřtili. Blagodaril jih je řhe od njega dni tudi nash rajnki preřvitli Zefar FRANZ I. take umne in pridne moshe po řvojim saflushenju, ravno tako je tudi nashimu Hladniku pořlavenja namenil, in mu je v létu 1818 veliko slato řveřtinjo sadovoljnořti podaril.

řzhafama řo pa jele njegove ozhi jako peřhati in popuřhati ga, tako, de je mogel v létu 1834 varřtvo řelifřarřkigo verta, in v letu 1836 pa vodřtvo latinških fhol popuřtiti. Ako řo ga ravno řhe pred vezh létmi ozhi popuřtile, prenařha netořhljiv to boshjo naklómbó kakor pravi kriřtjan in mosh po boshji volji. Ne gre mu řhe sdaj od ljuboflovja in uzhenořti lozhiti ře, ampak to, kar řam řloriti ne more, tega mu ptuje sdrave ozhi nameřtijo.

V létu 1836 je Hladnik z. k. Ljubljankimu bukviřhu 149 knigodélov v 306 sveskih in v 339 fořhitkih daroval. Te bukve řo vezhidel řelifřarřkigo namena in obřeshka. V ravno tiřtim létu je podaril tudi krajnřkimu museumu řvojo vefolno béro pořuřhenih řelifř, in v létu 1839 pa zhes nje řpiřani iménořlov, v kterimu řo imena řelifř popiřane, in kraji kjer na Krajnřkim rařtejo, imenovani. Pa le řhkoda, de ni ta iménořlov natifřnjen na řvetlo priřhel, gotovo mařfikdo bi ři ga v řvojim bukviřhu imeti řheljil.

Ohrani nam pa Bog řhe dolgo zhařa mosha vedno sdraviga, de ga bodo njegovi rojaki med řabo řhe dolgo flavili in zhařtili!

Dr. Bleiweiß.

Is Mengřha

V kmetiřkih novizah 7. řvezhana priřhijozhiga léta 6. řhteřila na 24 řrani v pervimu redu v řpodni verřtizi, prořimo, de bi ře nameřt: „ř. Urh, ř. Urban bralo; sato kir ni na ř. Urha, temuzh na ř. Urbana dan v Mengřhu řomenj.

V petek (9. řvezhana) na ř. Polone dan je bil v Mengřhi prav velik řomenj, pořébnno sa řhivino prav jak; ako je lih popreřřhno nozh in řkorej zeli řománji dan po malim řneshilo, jih je vender priderlo ljudi na řomenj, de ře je vse terlo. Domazhi in ptujzi řo ře temu zhudili, kaj velja, de bodo řzhafama Mengřhki řomenji vse druge v okolizi saterli. Blagá, ki řo ga na řomenj priřnali, je bila lepa mnoshiza, namrezh volóv in krav 1032, konj 370, in med temi veliko prav bersih in dragih, preřhizhev pa 140 glav.

Na noge Mengřhani! priřodnihz bomo gotovo řhe bolj obifkani, kir v nash sali kraj mladi in řtari prav radi hité, in priřpravni na řomenj priři řhelé.

Franz Dolenz.

Urno, kaj je noviga?

(Neki Anglijan), Clegg řimenam, je snajđil, hlapone na řhelesnih kolovosih ne vezh s vodno řoparizo nabafati, ampak s řamim řrakam ali luřtam. Na nekemu řhelesnimu kolovosu v Irlandu řo řhe to snajđbo pořkuřili in tudi drugej ře řhe k temu priřpravljajo. Zhe bodo to napravo poterdili, bo veliko derv in premoga perřhparanih. De pa řapa v sapertimu kotlu řilno veliko mozh ima, vidiřmo per puřhkah, ktére řo s řapo nabafene (Windbüchsen).

(Imenitno Maklinovo řvéto piřmo) bo priřhodnihz v Londonu na Angleřkim v lotriji pro-